

Samenwerkingsconvenant de Bibliotheek Midden-Brabant 2025-2028

Van Nieuw naar Beter

Uitgave van:

De gemeenten Goirle, Hilvarenbeek, Loon op Zand, Oisterwijk, Tilburg, Waalwijk en de Bibliotheek Midden-Brabant

Eindverantwoordelijk:

De colleges van de gemeenten Goirle, Hilvarenbeek, Loon op Zand, Oisterwijk, Tilburg, Waalwijk en het bestuur van de Bibliotheek Midden-Brabant.

Niets uit deze uitgave mag worden vermenigvuldigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van Bibliotheek Midden-Brabant.

© Bibliotheek Midden-Brabant, april 2025

Inhoud

Inleiding	1
Samenwerkingsconvenant:	4
Bijlage 1: Samenwerken aan robuuste bibliotheekvoorzieningen	14
Bijlage 2: De robuuste bibliotheek en het bibliotheek specifieke Iglo-model	17
Bijlage 3: Samenwerken aan een sterk Midden-Brabant	22
Bijlage 4: Indexeringsmethodiek	25

Inleiding

De Bibliotheek Midden-Brabant en de gemeenten in haar werkgebied hebben in 2016 hun onderlinge samenwerking voor het eerst geformaliseerd in een samenwerkingsconvenant. Dit convenant werd succesvol opgevolgd door het samenwerkingsconvenant 'Optimale samenwerking in de regio – samen naar meer focus en impact' (2021-2024). De samenwerking tussen de 6 gemeenten en de Bibliotheek is de afgelopen jaren intensiever geworden, mede door de groei van functies en taken van de Bibliotheek, de extra middelen vanuit het rijk en door de focus op de maatschappelijke bijdrage van de Bibliotheek aan de lokale vraagstukken. Daarnaast hebben de gemeenten hun gezamenlijke rol verder opgepakt, waaronder een roulerend voorzitterschap van het bestuurlijk overleg tussen gemeenten en de Bibliotheek.

De meerwaarde van een samenwerkingsconvenant

Dit samenwerkingsconvenant is de gezamenlijke onderlegger van de zes deelnemende gemeenten waarin wordt beschreven hoe deze gemeenten wensen dat Bibliotheek Midden-Brabant het bibliotheekwerk vormgeeft in hun werkgebied, gedurende de convenantperiode. Dankzij het duurzame karakter van deze regionale samenwerking kunnen de partners rekenen op solidariteit. In dit samenwerkingsconvenant worden afspraken vastgelegd die de garantie bieden voor een optimale regionale samenwerking ter bevordering van kwaliteit, efficiëntie en continuïteit van toekomstbestendige bibliotheekvoorzieningen en -diensten in de gemeenten Goirle, Hilvarenbeek, Loon op Zand, Oisterwijk, Tilburg en Waalwijk.

Landelijke ontwikkelingen

Een aantal landelijke ontwikkelingen zijn begin 2024 de aanleiding geweest om het samenwerkingsconvenant anders in te vullen. Sinds 2015 is de Wet Stelsel Openbare Bibliotheekvoorzieningen (Wsob) van kracht. Hierin wordt gesteld dat een 'voor ieder toegankelijke openbare bibliotheekvoorziening' vijf kernfuncties bevat. Daarnaast handelt de Bibliotheek naar de publieke waarden die in deze wet geborgd zijn. Overheden (OCW, IPO, VNG) en bibliotheekpartijen sluiten periodiek een landelijk Bibliotheekconvenant. Hierin wordt beleidsmatig op hoofdlijnen invulling gegeven aan de maatschappelijke functies van bibliotheken rondom drie grote maatschappelijke opgaven:

1. Geletterde samenleving
2. Participatie in de informatiesamenleving
3. Leven lang ontwikkelen

Sinds 2022 wordt het belang van de openbare, volwaardige en toegankelijke bibliotheek door het rijk benadrukt. Door middel van de Spuk-gelden voor het herstellen en versterken van het bibliotheeknetwerk in 2023 en 2024 en de decentralisatiegelden¹ vanaf 2025, ontstaan er nieuwe accenten in de financiële en interbestuurlijke verhoudingen in het bibliotheekstelsel. Door de wijziging van de Wsob wordt in 2026 de 'bevorderingstaak' omgezet naar een zorgplicht voor gemeenten en provincies. Deze zorgplicht heeft als doel de kwaliteit van de bibliotheekvoorzieningen in Nederland structureel te verhogen. Een belangrijk onderdeel van de zorgplicht is het normenkader. Deze normen geven aan waar een volwaardige en toegankelijke bibliotheekvoorziening aan zou moeten voldoen. Het normenkader bestaat uit een inhoudelijke norm en drie kwantitatieve normen (op het gebied van bekostiging, fysieke aanwezigheid en professioneel bemenste openingsuren). Op het moment van ondertekening van dit samenwerkingsconvenant is het normenkader nog niet formeel vastgesteld. We hanteren in dit document de meest recente gegevens zoals deze bij ons bekend zijn.

¹ € 2,95 per inwoner, met een minimaal bedrag van €100.000,- voor de kleinste gemeenten

De robuuste bibliotheek

Om een bijdrage te kunnen leveren aan maatschappelijke opgaven en lokale vraagstukken is het essentieel dat de bibliotheek wendbaar en flexibel is en blijft. Hiervoor moet de bibliotheek een robuuste en solide basis hebben. Daarvoor is het van belang dat de bibliotheken en de activiteiten/diensten die de bibliotheek levert, op een adequaat niveau worden gefinancierd. De zorgplicht biedt hiertoe een handreiking. Zowel subsidieverlener en subsidieontvanger spreken de wens uit om meer inzicht in kosten en baten te realiseren, in relatie tot activiteiten en effecten. Om dit te faciliteren maakt de Bibliotheek Midden-Brabant gebruik van het bibliotheek-specifieke Iglo-model. Dit model stelt de gemeenten en de bibliotheek in staat om binnen de Iglo-bouwstenen lokale keuzes te maken (die aansluiten op de lokale maatschappelijke vraagstukken en agenda van de individuele gemeente) en vast te stellen uit welke bronnen de financiering moet komen.

Lokale ontwikkelingen en de rol van de Bibliotheek Midden-Brabant

In de aanloop naar de ontwikkeling van dit samenwerkingsconvenant zijn er zowel individuele als gemeenschappelijke gesprekken gevoerd over de lokale ontwikkelingen en vraagstukken binnen het werkgebied waar de Bibliotheek een bijdrage aan kan leveren, oftewel hoe maakt de Bibliotheek impact. Gemeenschappelijke thema's die in alle gemeenten terugkomen zijn onder meer de toenemende digitalisering, de noodzaak om te werken aan sociale cohesie en het belang van gelijke kansen. De Bibliotheek Midden-Brabant heeft de afgelopen periode meerdere grote transformaties ondergaan en heeft zich ontwikkeld tot een maatschappelijk-educatieve bibliotheek, die zich richt op het culturele, het sociale- en het onderwijsdomein. Alle Midden-Brabanders verdienen de kans zich te ontwikkelen en moeten optimaal kunnen deelnemen aan de samenleving. Daar hebben ze kennis en verbeeldingskracht voor nodig. De Bibliotheek Midden-Brabant stimuleert en organiseert het creëren, delen en toegankelijk maken van kennis en verhalen. In de beleidsperiode 2025-2028 zetten wij ons in voor een samenleving waarin inwoners beschikken over betere taal en digitale vaardigheden en de weg weten in de steeds verder digitaliserende informatiemaatschappij. Een samenleving waarin inwoners zichzelf kunnen ontwikkelen en in staat zijn om hun talenten optimaal te benutten. Een inclusieve en diverse samenleving waar inwoners regie kunnen voeren over hun leven, begrip hebben voor elkaars denkwijzen en in staat zijn een eigen mening te vormen. Een samenleving waaraan iedereen actief bijdraagt. Dit doen wij samen met de inwoners, communities en met culturele, educatieve en maatschappelijke partners. We concentreren ons hierin op vier terreinen: 1) leesplezier & geletterdheid, 2) digitale inclusie & burgerschap, 3) leermotivatie & blijvende inzetbaarheid en 4) gemeenschapszin & sociale innovatie.

Inhoud samenwerkingsconvenant

Naar aanleiding van de evaluatie van het vorige samenwerkingsconvenant is door de gemeenten de nadrukkelijke wens uitgesproken om het nieuwe samenwerkingsconvenant meer inhoudelijk te laden. Hierdoor kan en zal dit nieuwe samenwerkingsconvenant dienstdoen als gezamenlijk meerjarenplan tussen subsidieverlener en subsidieontvanger, zoals de zorgplicht dit voorschrijft. Daarnaast zijn de landelijke ontwikkelingen (zoals de wijziging van de Wsob en bijbehorend normenkader vanuit de zorgplicht) aanleiding geweest om het samenwerkingsconvenant anders in te vullen. We hebben gezamenlijk de keuze gemaakt om het normenkader onderdeel te laten zijn van dit samenwerkingsconvenant (zie artikel 3 t/m 6).²

² Disclaimer: Het normenkader is nog niet formeel vastgesteld en kan bijgevolg nog afwijken. Wij hebben in dit samenwerkingsconvenant de meeste recente versie opgenomen, zoals bij ons bekend is.

Aanvullend op het convenant zal per gemeente een 'groeiscenario' worden opgesteld door de regiomanagers in samenwerking met de beleidsadviseurs om lokale input vorm te geven. Denk hierbij aan huisvestingstrajecten, de inzet binnen onze effectketens en lokale aanvullende wensen. Dit lokale groeiscenario per gemeente maakt geen onderdeel uit van dit convenant maar betreft een uitwerking per gemeente.

Leeswijzer

In dit samenwerkingsconvenant 2025-2028 zijn de afspraken tussen de gemeenten en de Bibliotheek Midden-Brabant vastgelegd.

In bijlage 1 zijn de landelijke ontwikkelingen beschreven die van invloed waren op de totstandkoming van dit samenwerkingsconvenant, waaronder de Wet Stelsel Openbare Bibliotheekvoorzieningen (Wsob) met daarbij de 5 kernfuncties van de bibliotheek en de publieke waarden. Daarnaast zijn de ontwikkelingen die er rondom deze wet gaande zijn, inclusief de aankomende zorgplicht met bijbehorend normenkader, in deze bijlage beschreven. Ook is er een nieuw Landelijk Bibliotheekconvenant 2025-2028 en een Netwerkagenda.

In bijlage 2 lichten we het begrip 'De robuuste bibliotheek' en het bibliotheek specifieke Iglo-model toe.

In bijlage 3 staan de lokale ontwikkelingen en de maatschappelijke vraagstukken van de regio Midden-Brabant beschreven, inclusief de manier waarop de Bibliotheek Midden-Brabant hieraan bijdraagt en welke impact de Bibliotheek hiermee beoogt te maken.

Ook bevat deze bijlage een samenvatting van het beleidsplan 2025-2028.

Bijlage 4 gaat in op de indexeringsmethodiek.

Samenwerkingsconvenant: Gemeenten en de Bibliotheek Midden-Brabant 2025 t/m 2028

Partijen

1. De gemeenten in regio Midden-Brabant, verder te noemen als gemeenten:
 - a) Gemeente Goirle, ten deze op grond van artikel 171 van de Gemeentewet vertegenwoordigd door Dhr. K. Krook;
 - b) Gemeente Hilvarenbeek, ten deze op grond van artikel 171 van de Gemeentewet vertegenwoordigd door Dhr. G. Overmans;
 - c) Gemeente Loon op Zand, ten deze op grond van artikel 171 van de Gemeentewet vertegenwoordigd door Dhr. C. Zijlmans;
 - d) Gemeente Oisterwijk, ten deze op grond van artikel 171 van de Gemeentewet vertegenwoordigd door Mevr. A. Spekle;
 - e) Gemeente Tilburg, ten deze op grond van artikel 171 van de Gemeentewet vertegenwoordigd door Dhr. B. van der Pol;
 - f) Gemeente Waalwijk, ten deze op grond van artikel 171 van de Gemeentewet vertegenwoordigd door Dhr. T. Klerkx;
2. Stichting de Bibliotheek Midden-Brabant, verder te noemen als de Bibliotheek, namens deze de heer H.P.N. Horst directeur-bestuurder.

Overwegen het volgende

De Bibliotheek is ontstaan uit een fusie tussen bibliotheekstichtingen die reeds lange tijd bibliotheekdiensten hebben uitgevoerd voor de hierboven genoemde gemeenten.

- Het grote belang van de bibliotheek voor de samenleving wordt door de wijziging van de Wsob en de zorgplicht door het rijk benadrukt. De gemeenten onderschrijven het belang van een volwaardige bibliotheek die laagdrempelig en toegankelijk is voor alle inwoners van het werkgebied en die een bijdrage levert aan relevante maatschappelijke en educatieve vraagstukken in de gemeenten.
- De Wet Stelsel Openbare Bibliotheekvoorzieningen (Wsob) beschrijft de gezamenlijke verantwoordelijkheid van onder meer gemeentebesturen voor een landelijk netwerk van openbare bibliotheekvoorzieningen. Zo staat in de wet beschreven dat buurgemeenten in het netwerk met elkaar overleggen als er een voorgenomen besluit van invloed kan zijn op andere partijen in het netwerk en dat ook de ingezetenen van een gemeente moet worden gehoord bij het sluiten van een bibliotheek (Wsob artikel 6, lid 4).
- Vanuit de gezamenlijke visie van de subsidieverleners (zes gemeenten) en subsidieontvanger (bibliotheek Midden-Brabant) wensen de partijen duurzaam samen te werken, ten behoeve van het aanbod en de ontwikkeling van een volwaardige en toegankelijke bibliotheekvoorziening voor de inwoners van de gemeenten en zien toegevoegde waarde in regionale samenwerking ter bevordering van kwaliteit, efficiëntie en continuïteit van toekomstbestendige bibliotheekvoorzieningen en bibliotheekdiensten.
- Vanuit de gezamenlijke overtuiging dat uitwisseling van informatie, overleg en afstemming tussen partijen transparantie bevordert en efficiency verhoogt, leggen voornoemde gemeenten en de Bibliotheek Midden-Brabant in dit convenant een aantal overkoepelende afspraken vast over de wijze en de inhoud van de samenwerking.
- De Wet Stelsel Openbare Bibliotheekvoorzieningen (Wsob) beschrijft dat de afspraken om te werken aan een volwaardige en toegankelijke bibliotheekvoorziening in de gemeenten worden vastgelegd in het meerjarenplan. Dit convenant wordt door de deelnemende gemeenten en bibliotheek Midden-Brabant gezien als het meerjarenplan zoals bedoeld in het normenkader.
- De gemeenten geven invulling aan hun verantwoordelijkheid door enerzijds het verstrekken van subsidie aan de Bibliotheek Midden-Brabant om de invulling van de bibliotheekvoorziening

in het netwerk mogelijk te maken en anderzijds door een helderheid te verschaffen over wat er van Bibliotheek Midden-Brabant wordt verwacht bij het invullen van hun inhoudelijke rol.

- De gemeenten hebben ieder individueel een subsidierelatie met de Bibliotheek en voeren een lokaal beleid. De inhoud van deze subsidierelatie is neergelegd in de subsidiebeschikking.
- Achtergrond van dit convenant vormt - in aanvulling op het bovenstaande - ook het beleidsplan 2025-2028 van de Bibliotheek.

komen als volgt overeen

Artikel 1: Uitgangspunten

Artikel 1.1 Wsob

De Bibliotheek geeft op grond van de Wet stelsel openbare bibliotheekvoorzieningen (Wsob) vorm aan de vijf kernfuncties:

1. ter beschikking stellen van kennis en informatie;
2. bieden van mogelijkheden tot ontwikkeling en educatie;
3. bevorderen van lezen en het laten kennismaken met literatuur;
4. organiseren van ontmoeting en debat;
5. laten kennis maken met kunst en cultuur.

Artikel 1.2 Publieke waarden

De Bibliotheek handelt naar de publieke waarden die in de wet geborgd zijn: onafhankelijkheid, betrouwbaarheid, toegankelijkheid, pluriformiteit en authenticiteit.

Artikel 1.3 Landelijk Bibliotheekconvenant

De Bibliotheek levert in de regio Midden-Brabant een bijdrage aan de drie maatschappelijke opgaven uit het landelijke Bibliotheekconvenant 2024-2027:

1. Geletterde samenleving;
2. Participatie in de (informatie)samenleving;
3. Leven lang ontwikkelen.

Artikel 1.4 Wijziging Wsob met zorgplicht en normenkader

In 2026 treedt vanuit de wijziging van de Wsob de zorgplicht voor gemeenten en provincies in. Binnen de zorgplicht wordt een normenkader gehanteerd en vanuit dit kader dienen de gemeenten samen met de Bibliotheek hierover verder afspraken vast te leggen. Waar een gemeente niet direct kan voldoen aan een norm, stellen de Bibliotheek en de gemeente een groeiscenario op. Omdat het normenkader nog niet formeel is vastgesteld op het moment van ondertekening van dit convenant maakt het groeiscenario per gemeente geen onderdeel uit van dit convenant.

Artikel 1.5 Robuuste bibliotheek: een volwaardige en toegankelijke bibliotheekvoorziening

Een robuuste bibliotheek wordt gezien als een toekomstbestendige bibliotheek die maatschappelijk relevant is. Het is een organisatie die voldoende wendbaar reageert op de behoeften van het publiek, de wensen van subsidiegevers en ontwikkelingen op technologisch gebied. Hiervoor is het van belang dat:

- de Bibliotheek een robuuste organisatie is die goed bereikbaar en toegankelijk is;
- er voldoende en goed gekwalificeerde medewerkers en vrijwilligers zijn;
- de kwaliteit van de dienstverlening hoog is;
- de samenwerking met het lokale en regionale netwerk sterk is en actief wordt gezocht;
- er blijvende aandacht is voor vernieuwing en verandering op basis van de lokale maatschappelijke en educatieve behoeften en opgaven.

Artikel 1.6 Het bibliotheek-specifieke Iglo-model

Om inzicht in kosten en baten in relatie tot activiteiten en effecten te genereren, heeft de Bibliotheek gekozen het bibliotheek-specifieke Iglo-model toe te passen. Dit model stelt de gemeenten en de Bibliotheek in staat lokale keuzes te maken, die aansluiten op de lokale maatschappelijke vraagstukken en agenda van de individuele gemeente. In de onderstaande

artikelen wordt verwezen naar het bibliotheek-specifieke Iglo-model; een toelichting op dit model staat beschreven in bijlage 2.

Artikel 2: Visie, strategische koers en ambities

De Bibliotheek Midden-Brabant wil eraan bijdragen dat:

- inwoners actief kunnen (blijven) participeren;
- de samenleving inclusief en toekomstbestendig is;

Binnen deze twee impactdoelen sorteert de Bibliotheek effect op een viertal terreinen:

1. Lees je rijk | Leesplezier & geletterdheid

De Bibliotheek stimuleert inwoners om te lezen. Inwoners komen in aanraking met (nieuwe) verhalen. Professionals weten beter hoe ze de taal- en leesvaardigheid van inwoners kunnen vergroten. Inwoners, van jong tot oud, voelen zich gesterkt en gesteund in het (leren) lezen. Ze ontmoeten elkaar rond verhalen. Hun leesplezier en leesmotivatie nemen toe en ze gaan meer lezen. Zo worden ze taalvaardiger. Lezen geeft hun bovendien een grotere beeldingskracht en meer inlevingsvermogen en draagt bij aan hun algemene en sociaal-emotionele ontwikkeling.

Accenten in deze beleidsperiode:

- a) Op scholen en in de vestigingen het leesplezier vergroten onder 4 tot 18 jarigen;
- b) Inwoners vanaf 18 jaar, ongeacht hun taalniveau, steeds weer andere verhalen laten ontdekken en ervan laten genieten.

2. Blijf digitaal bij | Digitale inclusie & burgerschap

De Bibliotheek maakt inwoners wegwijs in de digitale wereld. Inwoners leren betrouwbare informatie vinden en oefenen met (nieuwe) technologie. Zij worden digitaal- en informatievervaardiger. Zij kennen de kansen én risico's van nieuwe technologie. Zij ervaren meer grip op de digitalisering en kunnen beter meedoen in en/of bijdragen aan de digitaliserende samenleving.

Accenten in deze beleidsperiode:

- a) Senioren leren hoe ze zelf zaken online kunnen regelen;
- b) Inwoners leren hoe ze betrouwbare informatie kunnen vinden en bewustmaken van de risico's van de digitale wereld.

3. Leer je leven lang | Leermotivatie & blijvende inzetbaarheid

De Bibliotheek spoort inwoners aan zich te blijven ontwikkelen. Inwoners komen in de Bibliotheek in aanraking met nieuwe kennis en oefenen hun vaardigheden. Zij leren van en met anderen. Zij ontdekken dat jezelf blijven ontwikkelen leuk en zinvol is. Ze ontwikkelen zich een leven lang en kunnen zo volwaardig en duurzaam blijven deelnemen aan de maatschappij.

Accenten in deze beleidsperiode:

- a) Inwoners van 55+ stimuleren om zichzelf te blijven ontwikkelen;
- b) Kunst en cultuur doelgericht inzetten om inwoners met elkaar en met maatschappelijke vraagstukken in aanraking te brengen.

4. Draag je steentje bij | Gemeenschapszin & sociale innovatie

De Bibliotheek activeert inwoners om bij te dragen aan de samenleving. Inwoners voelen zich verbonden met elkaar en met hun omgeving. Zij weten welke maatschappelijke uitdagingen lokaal spelen. Ze wisselen ideeën uit en werken samen aan oplossingen. Zo zetten we stappen naar een meer inclusieve en toekomstbestendige samenleving.

Accenten in deze beleidsperiode:

- a) Maatschappelijke vraagstukken begrijpelijk en bespreekbaar maken en inwoners ondersteunen in het vergroten van hun burgerschapscompetenties;
- b) Onverwachte ontmoetingen stimuleren tussen uiteenlopende inwoners als oefeningen in het omgaan met verschillen.

De Bibliotheek is hierin dienstverlenend aan de inwoner en de samenleving. We werken samen met inwoners, lokale partners en onze gemeenten aan deze maatschappelijke opgaven. Hierbij staat

niet ons aanbod centraal, maar de impact die we met ons aanbod willen maken, de verandering die we teweeg willen brengen. Vanuit hier maken we bewuster keuzes in wat we wél en wat we niet oppakken, in wat we blijven doen, anders gaan doen en waarmee we stoppen. In deze beleidsperiode verleggen we de focus 'van nieuw naar beter', waarbij nieuw in dienst van beter komt te staan.

Artikel 3: De inhoudelijke norm

De inhoudelijke norm is kwalitatief van aard en bevat in een procedure die minimale invulling geeft aan de term 'volwaardigheid' en een goede rol- en taakverdeling tussen gemeenten en de Bibliotheek (o.a. het periodiek opstellen van een gemeenschappelijk gedragen meerjarenplan). De Bibliotheek en de gemeenten streven ernaar om binnen vier tot acht jaar aan deze inhoudelijke norm te voldoen. Binnen deze norm maken de gemeenten en de Bibliotheek de volgende afspraken:

Artikel 3.1 Lokale invulling van de 5 kerntaken uit de Wsob

De Bibliotheek geeft door middel van het fundament van de vijf bouwstenen (publieke plek, informatiefunctie, collectie, programmering en educatie) vorm aan de invulling van de vijf kerntaken uit de Wsob. Deze bouwstenen zijn afgeleid van de vijf wettelijke taken en zijn ondersteunend aan de vier effectketens en bijbehorende ambities (artikel 2). Met de dienstverlening binnen de bouwstenen geeft de Bibliotheek aan hoe er lokaal invulling wordt gegeven aan de maatschappelijke opgaven en ambities binnen de effectketens. Iedere gemeente maakt op basis van lokale keuzes met de Bibliotheek afspraken over de gewenste prioritering en bijdragen aan de maatschappelijke opgaven. Deze prioritering en invulling is afhankelijk van de lokale subsidiebeschikking en worden vastgelegd in lokale prestatieafspraken.

Artikel 3.2 Lokale invulling van de ondersteuning van het onderwijs

De Bibliotheek Midden-Brabant ondersteunt het onderwijs op het gebied van leesvaardigheid, leesplezier en digitale geletterdheid voor jeugd en jongeren. Voor een meer systematische en effectieve aanpak gebeurt dit zowel op de vestigingen als binnen het onderwijs, de kinderopvang en consultatiebureaus. Hieronder valt de Bibliotheek op School (dbos) en Boekstart op het consultatiebureau en de kinderopvang.

Artikel 3.3 Lokale invulling van de fysieke verblijfplaats op basis van spreiding en waarden als veiligheid, laagdrempeligheid en publiek toegankelijk

De Bibliotheek Midden-Brabant geeft door middel van de bouwsteen 'Publieke plek - De Bibliotheek is de huiskamer van de stad, wijk of dorp' - lokale invulling aan de fysieke verblijfplaats. De Bibliotheek heeft publieke plekken waar iedereen welkom is en zich thuis voelt. Mensen kunnen er informatie vinden, lezen en leren, werken of studeren, elkaar ontmoeten, met elkaar in discussie gaan en kennis maken met kunst en cultuur. Zonder consumptieplicht, zonder winstoogmerk.

Artikel 3.4 Huisvesting

- De Bibliotheek is verantwoordelijk voor de huisvesting van de bibliotheekvoorziening en geeft invulling aan deze verantwoordelijkheid met de daartoe verleende gemeentelijke subsidie. In geval de Bibliotheek huisvesting huurt van een gemeente, dan maakt zij met deze verhuurder afspraken over ieders verantwoordelijkheid, als onderdeel van het huurcontract.
- De kosten van de huisvesting komen ten laste van de Bibliotheek en worden voldaan uit de subsidie van de gemeente waar de vestiging is gelegen, met uitzondering van het distributiecentrum en de hoofdvestiging voor zover het huisvestingslasten van overhead betreft. De kosten van de
- Afspraken over huisvesting vinden mede plaats met inachtneming van artikel 4.

Artikel 3.5 Borging van de publieke waarden van de Bibliotheek

De Bibliotheek Midden-Brabant geeft op de volgende wijze invulling aan de vijf publieke waarden:

1. De Bibliotheek is **onafhankelijk** en laat zich niet leiden door ideologische, politieke, religieuze en commerciële belangen. Deze onafhankelijkheid betekent echter niet dat de Bibliotheek neutraal is. De Bibliotheek is er voor iedereen, maar zet zich extra in voor mensen met een beperking of in een achterstandspositie.
2. De Bibliotheek is een **betrouwbare** bron van kennis en cultuur, zowel door haar fysieke als digitale aanwezigheid. De Bibliotheek benadert onderwerpen vanuit andere of meerdere actuele invalshoeken. Maar dat betekent niet dat alles wat we aanbieden klopt of niet in twijfel getrokken kan worden.
3. Alle inwoners van Midden-Brabant hebben **toegang** tot de fysieke en digitale bibliotheek. Laagdrempelige gastvrije bibliotheekvestigingen, ruime openingstijden, een transparante online bibliotheek, lage gebruikerstarieven en soepele gebruiksvoorwaarden houden de toegang tot de Bibliotheek zo groot mogelijk.
4. De Bibliotheek is net als de samenleving **pluriform** (veelvormig). Ons totale aanbod aan producten en diensten zorgt voor meerstemmigheid.
5. De Bibliotheek staat voor **authenticiteit** (echtheid). We zijn bevoegd om onze producten en diensten aan te bieden.

Artikel 3.6 De beheersorganisatie van de Bibliotheek

De Bibliotheek geeft invulling aan een financieel stevige en wendbare beheersorganisatie. De Bibliotheek werkt altijd met professionele, voldoende en goed gekwalificeerde medewerkers om de kwaliteit van de dienstverlening te garanderen. Daarnaast werkt de Bibliotheek met vrijwilligers ter ondersteuning van de professionele medewerkers. De Bibliotheek werkt met een strategische personeelsplanning en begroot jaarlijks 2% van de personele kosten voor opleidingen. Daarnaast is het voor de financiële stevigheid en wendbaarheid van de Bibliotheek van belang, dat de Bibliotheek een minimale solvabiliteit heeft van 20%. Hiernaast legt de Bibliotheek bestemmingsreserves aan voor toekomstige investeringen. Nadere afspraken hierover worden gemaakt in de subsidiebeschikking per individuele gemeente.

Artikel 3.7 Kwaliteitszorg en certificering

De Bibliotheek geeft invulling aan het Certificeringskader voor bibliotheekwerk, cultuur en taal: "Kwaliteit in Beeld", zoals vastgesteld door de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) en de Vereniging van Openbare Bibliotheken (VOB), en toekomstige certificeringsregelingen. De Bibliotheek spant zich in om zich maximaal te conformeren aan normen die brancheorganisatie VOB en VNG stelt. De Bibliotheek participeert in erkende systemen van benchmarking en kwaliteitszorg.

Artikel 3.8 Werkafspraken tussen subsidieverleners en subsidieontvanger

Artikel 3.8.1. Overlegstructuur

De Bibliotheek en gemeenten spreken af dat er periodiek onderling overleg wordt gevoerd. Dit overleg is bedoeld om de belangen van de gemeenten en de Bibliotheek te bespreken. Het overleg vindt zowel op ambtelijk als bestuurlijk niveau plaats. Op ambtelijk niveau komt het overleg minimaal twee keer per jaar en op bestuurlijk niveau minimaal één keer per jaar bijeen, of op verzoek van een van de gemeenten of de Bibliotheek.

Artikel 3.8.2. Rolverdeling

De gemeenten wijzen uit hun midden een voorzitter voor het overleg aan. Er wordt gewerkt met roulerend voorzitterschap. De directeur-bestuurder van de Bibliotheek is secretaris van het overleg tussen de gemeenten en de Bibliotheek.

Artikel 3.8.3 Inhoud van de overleggen

De Bibliotheek en de gemeenten bespreken gezamenlijk de voortgang in de samenwerking en beleidsmatige en financiële ontwikkelingen die de inhoud en financiering van de bibliotheekvoorziening (op termijn) raken. In aanvulling op het voorgaande komen in het overleg tussen de gemeenten en tussen de gemeenten en de Bibliotheek ten minste de volgende onderwerpen aan de orde:

- Verwachte en gewenste (innovatieve) ontwikkelingen op het terrein van de bibliotheekvoorziening, vanuit het perspectief van gemeenten en de Bibliotheek;
- Verwachte ontwikkelingen per gemeente die gevolgen kunnen hebben voor het bibliotheekwerk en/of de regionale samenwerking.
- Het (concept)(meerjaren-)beleidsplan van de Bibliotheek;
- De (voorgenomen) subsidieverlening van de afzonderlijke gemeenten aan de Bibliotheek en de gevolgen daarvan;
- De ontwikkeling van de onderlinge verhouding tussen gemeenten en tussen gemeenten en de Bibliotheek;
- Naleving, wijziging en/of al dan niet verlengen van het convenant.
- Gevraagd en ongevraagd voorzien gemeenten en de Bibliotheek elkaar van informatie die nodig is voor een goede invulling van het overleg.

Daarnaast vinden er periodiek ook individuele gesprekken plaats tussen de gemeente en de Bibliotheek.

Artikel 3.9 Afspraken over het te verstrekken budget voor de taakuitvoering

Artikel 3.9.1 Producten en diensten die vallen onder het te verstrekken budget

Een beschrijving van wat wordt verstaan onder Iglo-bouwstenen A1, A2, B1, B2 en B3 is opgenomen in bijlage 2 van dit convenant en is daaraan gehecht.

Artikel 3.9.2 Prestatie-indicatoren

De gemeenten bepalen samen met de Bibliotheek welke prestaties geleverd worden voor de exploitatiesubsidie. En leggen dit aan de hand van prestatie-indicatoren vast in een vierjarig prestatiecontract. De resultaten rondom de prestatie-indicatoren worden jaarlijks gerapporteerd en geëvalueerd en indien nodig worden de te behalen prestaties bijgesteld.

Artikel 3.9.3 Subsidieverstrekking

- De gemeente streeft ernaar het bibliotheekwerk te financieren conform de bekostigingsnorm (artikel 5) en stelt hiervoor voldoende financiële middelen beschikbaar.
- De gemeente streeft ernaar een vierjaarlijkse subsidieverstrekking te verlenen voor het bibliotheekwerk, onder voorbehoud van goedkeuring van de jaarlijkse programmabegroting van de gemeenteraad.
- De gemeente financiert in ieder geval de fysieke infrastructuur (A1 met o.a. huisvestingskosten), kosten voor de beheersorganisatie (A2) en de producten en diensten die vallen onder Iglo-bouwsteen B1 (kerntaken van de bibliotheek). Zie toelichting in bijlage 2.
- De kosten voor huisvesting (A1) maken geen onderdeel uit van de bekostigingsnorm (artikel 5). Dit heeft financieel geen gewijzigde consequentie ten opzichte van het nu gevoerde beleid. Huisvesting(skosten) kunnen per gemeente verschillen. Hierover kan elke gemeente met de bibliotheek zelf afspraken maken.
- De lokale keuze voor de afname van de producten en diensten uit de Iglo-bouwstenen B2 subsidieert de gemeente jaarlijks aanvullend op de bijdrage aan de Iglo-bouwstenen A1, A2 en B1. Zie toelichting in bijlage 2.
- De kosten voor Iglo-bouwsteen A2 (Beheersorganisatie) zijn kosten die gezamenlijk worden gedragen. Deze kosten worden op basis van inwoneraantal over de verschillende gemeenten verdeeld en worden net als alle andere kosten volgens de geldende indexeringsmethodiek jaarlijks bijgesteld.

Artikel 3.9.4 Indexering

- Het subsidiebedrag wordt jaarlijks door de Bibliotheek geïndexeerd op de wijze zoals beschreven in bijlage 4 (bijlage over indexeringsmethodiek).
- Iedere gemeente streeft ernaar jaarlijks het totale subsidiebedrag te indexeren, conform de indexeringsmethodiek in bijlage 4.
- Uiterlijk 1 september voorafgaand aan het jaar waarop de indexering wordt toegepast, maakt de gemeente haar (voorlopige) indexeringspercentage bij de Bibliotheek kenbaar.
- Voor een gemeente die op basis van haar gemeentelijke beleid de subsidie meer of minder indexeert dan de indexering als bedoeld, betekent dit dat er meer of minder subsidie over is

voor de kerndiensten op lokaal niveau (B1) en daar waar het de beheersorganisatie (A2) raakt, vindt dit in overleg plaats met de andere gemeenten en de Bibliotheek.

Artikel 3.9.5 Tarieven

- Inwoners van de gemeenten betalen als lid (en/of gebruiker) van de Bibliotheek uniforme tarieven die gelden voor heel het werkgebied van de Bibliotheek.
- Inwoners uit een gemeente die niet participeert in het convenant en die geen bibliotheekvoorziening subsidieert in de vorm van een hoofdvestiging, betalen als lid van de Bibliotheek een hoger tarief.
- Voor instellingen en organisaties die gebruik maken van producten en diensten van de Bibliotheek gelden geen uniforme tarieven. Deze tarieven zijn mede afhankelijk van lokaal gemeentelijk beleid.
- De tarieven worden jaarlijks zelfstandig vastgesteld door de Bibliotheek. Bij tariefstelselwijziging worden de participerende gemeenten wel om advies gevraagd.

Artikel 3.9.6 Zelfstandigheid en inkomsten uit eigen beheer

- Het staat de Bibliotheek vrij de toegekende subsidie binnen de bepalingen van de gemeentelijke subsidieverordening en binnen de voorwaarden die aan de subsidieverlening zijn verbonden, te besteden.
- Het staat de Bibliotheek vrij andere activiteiten te ontplooiën en andere inkomsten te verwerven binnen het beleid van de Bibliotheek dan in dit convenant of in de subsidiebeschikking worden gedefinieerd.

Artikel 3.9.7 Wijziging subsidie

- Indien een gemeente de voorgenomen subsidiebedragen substantieel lager beschikbaar wil stellen, dan informeert de betreffende gemeente zowel de Bibliotheek als de overige gemeenten daarover tijdig ('geen verrassingen'). De gevolgen van een dergelijk voornemen worden besproken in een overleg tussen gemeenten en de Bibliotheek.
- Een gemeente die de voorgenomen subsidiebedragen substantieel lager beschikbaar wil stellen en de Bibliotheek maken onderling, naar alle redelijkheid en billijkheid en met inachtneming van artikel 4:51 van de Algemene wet bestuursrecht, afspraken over de wijzigingen van de subsidie en informeren de overige gemeenten daarover.

Artikel 4. De aanwezigheidsnorm³

De aanwezigheidsnorm is kwantitatief van aard, geeft invulling aan de term 'toegankelijkheid' en leidt tot voldoende volwaardige vestigingen nabij inwoners, waardoor toegankelijkheid tot een bibliotheekvoorziening gewaarborgd is.

De Bibliotheek en de gemeenten streven ernaar om binnen vier tot acht jaar aan de aanwezigheidsnorm te voldoen zoals deze in de gewijzigde Wsob zal worden opgenomen.

Artikel 5. De bekostigingsnorm⁴

De bekostigingsnorm is kwantitatief van aard, geeft invulling aan de term 'garantie' en leidt tot garantie van voldoende vestigingen nabij inwoners. Er is een financiële norm per inwoner vastgesteld om te garanderen dat een volwaardige bibliotheekvoorziening kan worden aangeboden aan elke inwoner.

Deze financiële norm is exclusief de kosten voor huisvesting, dbos, Boekstart en IDO. Dit normbedrag wordt jaarlijks geïndexeerd.

- Gemeente tot 30.000 inwoners: €22,- per inwoner
- Gemeente 30.000-90.000 inwoners: €24,- per inwoner
- Gemeente > 90.000 inwoners: €29,- per inwoner

De Bibliotheek en de gemeenten streven ernaar om binnen vier tot acht jaar aan deze bekostigingsnorm te voldoen.

Artikel 6. Professioneel bemenste openingstijden⁵

De openingstijdennorm is kwantitatief van aard, geeft invulling aan de term 'toegankelijkheid en volwaardigheid' en leidt tot een toegankelijke en volwaardige bibliotheekvoorziening. Er is een minimaal aantal uur dat een bibliotheek vestiging professioneel bemenst moet zijn om als basisvoorziening mee te tellen:

- Centrale vestiging: minimaal 60 uur per week professioneel bemenst open.
- Gewone vestiging: minimaal 30 uur per week professioneel bemenst open.
- (Mini)servicepunt: minimaal 8 uur per week professioneel bemenst open.

De Bibliotheek en de gemeenten streven ernaar om de komende vier tot acht jaar aan deze professioneel bemenste openingstijdennorm te voldoen.

Artikel 7. Innovatie

- Innovatie, gericht op de toekomstbestendigheid van de bibliotheek en de maatschappelijke opgaven, is een basisfunctie van de Bibliotheek. Dit wordt vormgegeven door middel van het (door)ontwikkelen en vernieuwen van producten en diensten, gebaseerd op de vijf wettelijke taken van de Bibliotheek (zoals beschreven in artikel 1.1), op landelijke en lokale ontwikkelingen en op het meerjarenbeleidsplan van de Bibliotheek. De Bibliotheek maakt hiervoor jaarlijks een (organisatie)jaarplan.
- Innovatie is een vast agendapunt in het reguliere overleg tussen gemeenten en de Bibliotheek, zoals beschreven in artikel 3.8.3.

Artikel 8. Codes en transparantie

- De Bibliotheek past de principes van de Code Cultural Governance toe en licht toe hoe zij dat gedaan heeft. Deze code helpt de Bibliotheek om haar organisatie goed te besturen, ervoor te zorgen dat het toezicht goed functioneert en dat er (maatschappelijke) verantwoordelijkheid wordt genomen. Periodiek wordt het toepassen van de Code Cultural Governance geëvalueerd tussen de Raad van Bestuur en de Raad van Toezicht en daar waar nodig verduidelijkt en aangescherpt.
- De Bibliotheek past de principes van de Fair Practice Code toe voor ondernemen en werken in kunst, cultuur en creatieve industrie. Deze gaat uit van vijf kernwaarden: solidariteit, diversiteit, vertrouwen, duurzaamheid en transparantie. Door de code te volgen draagt de Bibliotheek bij aan een eerlijke economische keten, waarin makers en medewerkers eerlijk betaald worden.
- De Bibliotheek past de principes van de Code Diversiteit en Inclusie toe door diversiteit, inclusie en gelijkwaardigheid in haar organisatie te verankeren. Dit is een gedragscode voor de Nederlandse culturele sector om de brede diversiteit van de Nederlandse samenleving te vertegenwoordigen. Deze code helpt de Bibliotheek om bewust om te gaan met diversiteit en inclusie op het gebied van publiek, partners, programma en personeel.
- De Bibliotheek hanteert een transparante bedrijfsvoering en gegevens worden publiekelijk toegankelijk gemaakt via de website.

2+3+4 Disclaimer: Het normenkader is nog niet formeel vastgesteld en kan bijgevolg nog afwijken. Wij hebben in dit samenwerkingsconvenant de meeste recente versie opgenomen, zoals bij ons bekend is. Een voorlopige inschatting is dat het normenkader in het derde kwartaal van 2025 wordt vastgesteld.

- De bibliotheekbranche heeft een eigen CAO: CAO Openbare Bibliotheken. Alle medewerkers van de bibliotheekorganisatie zijn conform het functiewaarderingssysteem ingedeeld in deze CAO. Met de vakbonden wordt 2-jaarlijks een nieuwe CAO afgesproken.

Artikel 9. Duur van het convenant

- Dit convenant treedt in werking op 1-1-2025.
- Dit convenant wordt aangegaan voor vier jaar.
- Uiterlijk 1 jaar vóór beëindiging van dit convenant (te weten vóór 31-12-2027) zijn nadere afspraken gemaakt over voortzetting van dit convenant.

Artikel 10. Geschillenregeling

- Een geschil ten aanzien van dit convenant is aanwezig als een gemeente(n) of de Bibliotheek dit in een aangetekende brief aan de overige bij dit convenant betrokken partijen kenbaar maakt.
- De gemeente(n) en de Bibliotheek zullen geschillen die mochten ontstaan naar aanleiding van dit convenant in eerste instantie onderling tussen betrokken partijen, binnen het overleg en/of door het aanstellen van een onafhankelijke mediator proberen op te lossen.
- Indien de gemeente(n) en de Bibliotheek onderling, binnen het overleg en/of met een onafhankelijke mediator niet tot een oplossing kunnen komen, zal het geschil bij uitsluiting worden voorgelegd aan de bevoegde rechter. De aard van het geschil bepaalt welke rechter bevoegd is.

Slotbepalingen

Artikel 11. Gemeentelijke subsidieverordening

Op de subsidiëring als bedoeld in dit convenant zijn de bepalingen van de geldende gemeentelijke subsidieverordening van overeenkomstige toepassing. Iedere gemeente hanteert een eigen gemeentelijke subsidieverordening. De aanvraag, verlening en verantwoording van de subsidie vindt plaats conform die gemeentelijke subsidieverordening. De gemeente brengt de Bibliotheek op de hoogte van de subsidieverordening en deelt eventuele wijzigingen in de verordening aan haar mede.

Artikel 12. Onvoorziene omstandigheden

Indien zich onvoorziene omstandigheden voordoen welke van dien aard zijn dat één van de partijen naar maatstaven van redelijkheid en billijkheid ongewijzigde instandhouding van het convenant niet mag verwachten, zullen partijen onderling overleg plegen teneinde te bezien of zij tot overeenstemming kunnen komen omtrent een wijziging van het convenant met het oog op die omstandigheden.

	De heer K. Krook, wethouder
	de heer G. Overmans, wethouder
	de heer C. Zijlmans, wethouder
	mevrouw A. Spekle, wethouder
	de heer B. van der Pol, wethouder
	de heer T. Klerx, wethouder
	de heer H.P.N. Horst, directeur-bestuurder

Dit convenant is ondertekend te Waalwijk op 24 april 2025

Bijlage 1: Samenwerken aan robuuste bibliotheekvoorzieningen

Een aantal landelijke ontwikkelingen boden leidraad, kader en perspectief bij de totstandkoming van het nieuwe beleidsplan 2025-2028 van de Bibliotheek Midden-Brabant en dit samenwerkingsconvenant. In dit hoofdstuk lichten we de Wet Stelsel Openbare Bibliotheekvoorzieningen (Wsob) en publieke waarden van de bibliotheek toe. Hierna leest u welke ontwikkelingen er rondom deze wet gaande zijn, inclusief de aankomende zorgplicht met bijbehorend normenkader. Ook is er een nieuw Landelijk Bibliotheekconvenant en Netwerkagenda, introduceren we het begrip 'De robuuste bibliotheek' en het bibliotheek specifieke Iglo-model.

1. Wet Stelsel Openbare Bibliotheekvoorzieningen (Wsob)

1.1 De 5 wettelijke taken van de Bibliotheek

Iedere toegankelijke openbare bibliotheekvoorziening omvat functies die bijdragen aan de persoonlijke ontwikkeling en verbetering van maatschappelijke kansen van het algemene publiek. Een belangrijk kader voor het beleid vormt de Wet Stelsel Openbare Bibliotheekvoorzieningen (Wsob) die sinds 2015 van kracht is. Hierin wordt gesteld dat een voor ieder toegankelijke openbare bibliotheekvoorziening in ieder geval de volgende functies omvat:

1. Ter beschikking stellen van kennis en informatie;
2. Bieden van mogelijkheden tot ontwikkeling en educatie;
3. Bevorderen van lezen en het laten kennismaken met literatuur;
4. Organiseren van ontmoeting en debat;
5. Laten kennismaken met kunst en cultuur.

1.2 De publieke waarden van de bibliotheek

Een openbare bibliotheekvoorziening heeft een publieke taak die zij voor het algemene publiek vervult op basis van de waarden onafhankelijkheid, betrouwbaarheid, toegankelijkheid, pluriformiteit en authenticiteit.

1.3 De veranderende rol van de bibliotheek

Het effectief uitvoeren van de Wsob vraagt van bibliotheekorganisaties een veranderende rol. Die veranderingen zijn ook in onze organisatie zichtbaar. Onze organisatie is veranderd van een klassieke uitleenbibliotheek, via een programmerende bibliotheek naar een maatschappelijk-&-educatieve organisatie; actief in het hart van de samenleving. Als organisatie bewegen we mee met de veranderingen in de samenleving, om zo beter in te kunnen spelen op datgene wat in de Wsob van ons wordt verwacht.

2. Het herstellen en versterken van het bibliotheekstelsel

2.1. Extra rijksmiddelen

In haar Kamerbrief van 4 november 2022⁶ geeft staatssecretaris Gunay Uslu een impuls aan het versterken van het stelsel van openbare bibliotheken. Zij houdt een warm pleidooi voor de betekenis van openbare bibliotheken. Zij stelt dat openbare bibliotheken sinds circa 2010 hun maatschappelijke functies succesvol hebben verbreed en hun impact hebben vergroot. Zij constateert echter dat in dezelfde periode het fysieke bibliotheeknetwerk is verschaald. Er zijn gemeenten en wijken zonder openbare bibliotheek en er zijn te veel situaties waar wel een bibliotheek aanwezig is, maar deze onvoldoende is toegerust (gebouw, personeel, collectie, openingstijden, activiteiten) om de maatschappelijke functies te kunnen vervullen.

In de jaren 2023 en 2024 zijn daarom middelen beschikbaar voor het herstellen en versterken van het bibliotheeknetwerk. Het instrument daarvoor is een specifieke uitkering aan gemeenten en subsidies aan provinciale ondersteuningsinstelling, geregeld in de Regeling eenmalige specifieke uitkeringen en subsidies lokale bibliotheekvoorzieningen (Spuk).

De hierboven beschreven maatregelen zetten nieuwe accenten in de financiële en interbestuurlijke verhoudingen van het bibliotheekstelsel. Vanwege het grote belang van de bibliotheek draagt het rijk financieel substantieel bij aan de verbetering van het lokale en regionale netwerk. In 2025 is er

⁶ Tweede Kamer, november 2022, 34747817.

sprake van financiering via de decentralisatie-uitkering, de gemeente ontvangt hiervoor circa €3,- per inwoner.

2.2 Wijziging van de Wsob

Naar aanleiding van de motie-Mohandis⁷ is een wetswijziging aangekondigd van de Wet stelsel openbare bibliotheken (Wsob) die de toegang tot een volwaardige bibliotheek voor elke inwoner van Nederland garandeert. Om dit te bereiken wordt de huidige 'bevorderingstaak' vanaf 2026 omgezet naar een zorgplicht voor gemeenten en provincies. De gemeente blijft als bestuurlijk niveau verantwoordelijk voor het lokale bibliotheekwerk, maar via een zorgplicht gaat een ondergrens gelden voor de manier waarop de verantwoordelijkheid wordt ingevuld.

De zorgplicht heeft als doel dat het bibliotheeknetwerk kwantitatief en kwalitatief in stand blijft, zich door ontwikkelt en op die manier beter kan bijdragen aan (toekomstige) lokale maatschappelijke vraagstukken. Een belangrijk onderdeel van deze zorgplicht is het vastleggen van meerjarige inhoudelijke afspraken. Dit samenwerkingsconvenant zie we als deze meerjarige inhoudelijke afspraak op hoofdlijnen.

Aanvullend hierop zal per gemeente een 'groeiscenario' worden opgesteld door de regiomanagers in samenwerking met de beleidsadviseurs om lokale input vorm te geven. Denk hierbij aan huisvestingstrajecten, de inzet binnen onze effectketens en lokale aanvullende wensen. Dit groeiscenario maakt geen onderdeel uit van het convenant maar is een lokale uitwerking.

De Provincie is belast met de toetsing op het naleven van de zorgplicht.

3. Het Landelijk Bibliotheekconvenant (2024-2027)

In het Bibliotheekconvenant staan de afspraken van het bibliotheeknetwerk. Het is de strategische agenda van de sector voor de komende jaren. Het netwerk van bibliotheekvoorzieningen (VOB, KB, SPN) heeft eind 2024 een nieuw Bibliotheekconvenant afgesloten met het Rijk, IPO en de VNG voor een volwaardig bibliotheekstelsel dat de focus heeft op drie grote maatschappelijke opgaven:

1. **Geletterde samenleving**
Bibliotheek als essentiële partner bij het stimuleren van lezen vanaf de vroegste jeugd.
2. **Participatie in de (informatie)samenleving**
Bibliotheek als gids en motor in steeds complexer wordende digitale samenleving.
3. **Leven lang ontwikkelen**
Bibliotheken als openbare, neutrale en laagdrempelige plek om te leren, ontmoeten en te ontwikkelen.

Om blijvend een bijdrage te kunnen leveren aan de maatschappelijke opgaven is een robuuste basis voor elke bibliotheekvoorziening noodzakelijk. Niet alleen de fysieke bereikbaarheid en toegankelijkheid is hierbij van belang, ook moet de organisatie voldoende toegerust zijn. Denk bijvoorbeeld aan het gebouw, personeel, de collectie, openingstijden en activiteiten. In het convenant staat in de stelseluitdaging de 'Basis garanderen' beschreven wat er nodig is om de toekomst van bibliotheken te garanderen.

4. Netwerkagenda (2024-2027)

De Netwerkagenda is een praktische uitwerking van het Bibliotheekconvenant. De in het convenant beschreven maatschappelijke opgaven zijn te groot om als alleenstaande bibliotheekorganisatie aan te pakken. Daarom werken we met het gehele bibliotheeknetwerk samen aan maatschappelijke waarde en behalen we de doelen die in de Netwerkagenda staan. Zo draagt het bibliotheeknetwerk bij aan de lokale gemeenschap en de landelijke maatschappelijke opgaven. De Bibliotheek Midden-Brabant is actief betrokken bij de totstandkoming en uitvoering van de Netwerkagenda, door deel te nemen aan koersgroepen en netwerkcommissies.

⁷ Waar gevraagd wordt de volwaardige bibliotheekvoorziening (inhoudelijke norm en professioneel bemenste openingstijdenorm) voor alle inwoners toegankelijk te maken (aanwezigheidsnorm) en te garanderen (bekostigingsnorm). Tweede Kamer, 7 juli 2022, 32820-474.

Welke landelijke ontwikkelingen zijn van invloed op het werken aan een volwaardige en toegankelijke Bibliotheek Midden-Brabant?

1 Wijziging Bibliotheekwet (Wsob)

Wat?

In 2026 zal er een wijziging plaatsvinden in de Wet stelsel openbare bibliotheken, die de toegang tot een volwaardige bibliotheekvoorziening voor elke inwoner van Nederland toegankelijk maakt en garandeert.

Hoe?

Om dit te bereiken wordt de huidige 'bevorderingstaak' omgezet naar een zorgplicht voor gemeenten en provincies.

Waarom?

Het is van belang het netwerk kwantitatief en kwalitatief in stand houden. Om zo bij te dragen aan de lokale maatschappelijke opgaven.

2 Een nieuw Bibliotheekconvenant

Wat?

In het Bibliotheekconvenant staan de afspraken van het bibliotheeknetwerk. Het is de strategische agenda van de sector voor de komende jaren.

Hoe?

In het convenant ligt de focus op 3 maatschappelijke opgaven waar bibliotheken mee aan de slag gaan:

1. Geletterde samenleving
2. Participatie in de informatiesamenleving
3. Leven lang ontwikkelen

Waarom?

Om dit goed te kunnen doen, is een sterk en goed werkend bibliotheeknetwerk nodig. In het convenant staat daarom ook beschreven wat er nodig is om de toekomst van bibliotheken te garanderen.

3 Een nieuwe Netwerkagenda

Wat?

De Netwerkagenda is de praktische uitwerking van het Bibliotheekconvenant. In het convenant staat op hoofdlijnen wat we willen bijdragen aan de 3 maatschappelijke opgaven.

Hoe?

Deze opgaven zijn te groot om alleen aan te pakken. En daarom werken we met het hele bibliotheeknetwerk samen om de doelen die in de Netwerkagenda staan te halen.

Waarom?

Als robuuste voorzieningen dragen de Bibliotheken bij aan de gemeenschap en de complexe maatschappelijke opgaven. Als stelsel werken wij samen aan maatschappelijke waarde.

Bijlage 2: De robuuste bibliotheek en het bibliotheek specifieke Iglo-model

1. Wat is de robuuste bibliotheek?

Om een bijdrage te kunnen leveren aan lokale maatschappelijke vraagstukken, is het van belang dat de Bibliotheek wendbaar en flexibel in kan spelen op deze vraagstukken en veranderende omstandigheden. Hiervoor moet de Bibliotheek een robuuste en solide basis hebben. In het rapport 'De robuuste bibliotheek'⁸ introduceert Berenschot de term 'robuuste bibliotheek'. Een omschrijving van de robuuste bibliotheek die aansluit op het kabinetsbeleid zoals beschreven in Bijlage 1 paragraaf 2.2.1, is een toekomstbestendige bibliotheek die maatschappelijk relevant is. Het is een organisatie die voldoende wendbaar reageert op de behoeften van het publiek, de wensen van subsidiegevers en ontwikkelingen op technologisch gebied.

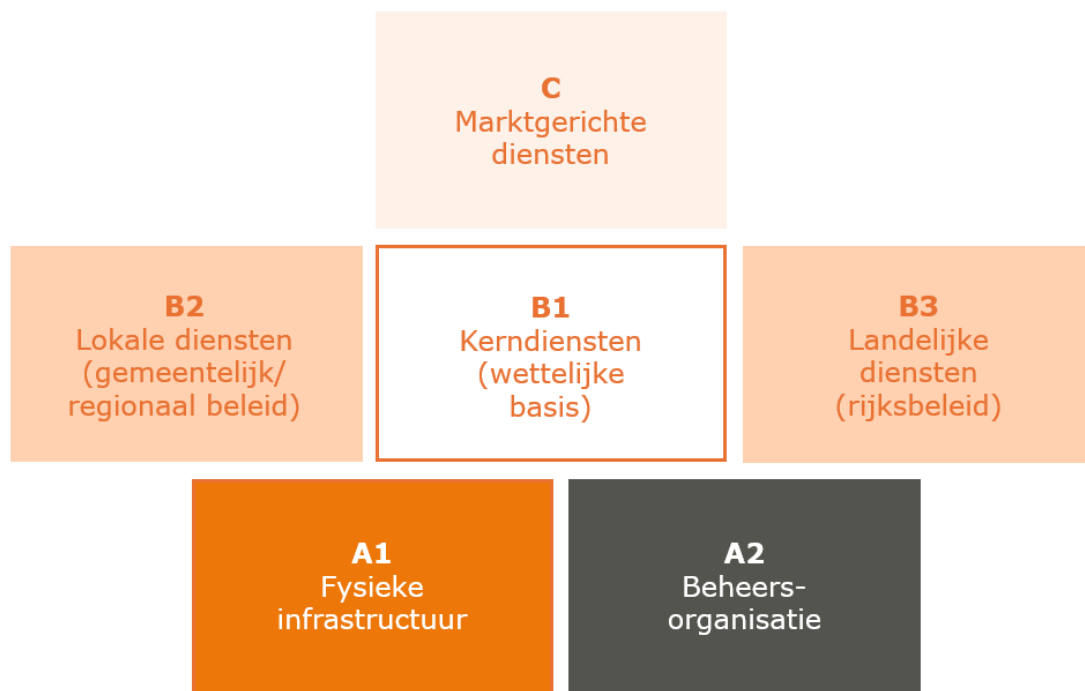
Daarvoor is het van belang dat de bibliotheken en de activiteiten, diensten die de bibliotheek levert op een adequaat niveau worden gefinancierd. De zorgplicht en de gestelde normen bieden hiervoor een goed kader. We streven naar verbeterde inzichten in kosten en baten, in relatie tot activiteiten en effecten, om onze impact te meten en te vergroten.

2. Het bibliotheek specifieke Iglo-model

Naarmate de dienstverlening van bibliotheken omvangrijker wordt en het aantal financieringsbronnen toeneemt, groeit de behoefte aan specifieke toerekening van kosten en baten aan producten en diensten. Om deze financiële transparantie te faciliteren heeft de Bibliotheek Midden-Brabant ervoor gekozen om de indeling van Netwerk en Bouwstenen, die centraal stonden in het samenwerkingsconvenant 2021 t/m 2024, te vervangen door het door Berenschot ontwikkelde Bibliotheek specifieke Iglo-model. Het Netwerk bood voorheen inzicht in de kosten voor de gezamenlijke verantwoordelijkheid van de gemeenten en de noodzakelijke basis voor de openbare bibliotheekvoorziening in de regio. Iedere gemeente betaalde een vast bedrag per inwoner, zonder keuzemogelijkheid. De Bouwstenen waren afgeleid van de wettelijke taken van de Bibliotheek en de gemeente maakte met de Bibliotheek Midden-Brabant een lokale prioritering per Bouwsteen.

Het Iglo-model stelt de gemeenten en de Bibliotheek in staat om binnen de Iglo-bouwstenen lokale keuzes te maken, die aansluiten op de lokale maatschappelijke vraagstukken en agenda van de individuele gemeente, en vast te stellen uit welke bronnen de financiering moet komen. Het Iglo-model bestaat uit drie noodzakelijke en vier aanvullende bouwstenen, zoals weergegeven in onderstaand figuur.

⁸ De robuuste bibliotheek – Gids richting een toekomstgerichte bibliotheek in elke gemeente, 7 juni 2023, Berenschot.

Het Bibliotheekspecifieke Iglo-model

Vanuit het gedachtegoed van het huis wordt er onderscheid gemaakt tussen enerzijds de exploitatie van de voorzieningen (A1 en A2) en anderzijds de kosten en baten van die diensten zelf (B1, B2, B3 en C).

A1 – Fysieke infrastructuur (noodzakelijk)

Gebouw, zalen, boekenkasten, techniek, klimaatbeheersing, kantoorruimte, etc.

A2 – Beheersorganisatie (noodzakelijk)

Personele bezetting (management, administratie, boekhouding) en materiele beheers aspecten zoals automatisering.

Zonder invulling van A1 en A2 bestaat er geen bibliotheekvoorziening. Hoe steviger en stabiel deze basis wordt ingevuld, des te meer diensten deze basis kan dragen. Bij een te smalle basis valt het hele bouwwerk om. Hier staan geen eigen inkomsten tegenover, deze vereist publieke financiering. De Bibliotheek Midden-Brabant heeft jarenlang de beheersorganisatie (A2) onvoldoende laten meegroeien met de groei van de Bibliotheek in omvang, taken/functies en doelgroepen. Daarom is de Bibliotheek Midden-Brabant de beheersorganisatie gedurende de afgelopen jaren aan het versterken.

B1 – Kerndiensten (noodzakelijk)

Informatiemiddelen, collectie, collectiebeheerders, etc. Om de wettelijke bibliotheekfuncties zoals beschreven in paragraaf 2.1.1 te kunnen vervullen en bereikbaar en toegankelijk te zijn voor inwoners. Deze kerndiensten omvatten de vijf bouwstenen van de Bibliotheek Midden-Brabant, welke in hoofdstuk 3 nader worden toegelicht.

B1 is noodzakelijk omdat hiermee minimaal aan de Wsob wordt voldaan en in de toekomst ook aan de zorgplicht. Zonder deze basisdienstverlening heeft de bibliotheek geen maatschappelijke meerwaarde en dus geen bestaansrecht. Er zijn eigen inkomsten in de vorm van contributie, maar publieke financiering is vereist, in de vorm van een structurele exploitatiesubsidie.

B2 – Lokale diensten (lokaal of regionaal beleid, optioneel)

Diensten die vanuit de lokale en/of regionale overheid (gemeenten, stedelijke regio's, provincies) via lokale bibliotheekvoorzieningen worden geleverd, zoals gemeentelijke beleidsprogramma's gericht op maatschappelijke opgaven zoals onderwijs en welzijn.

Dergelijke dienstverlening komt voort uit lokale en/of regionale behoeften en beleid. Er wordt gebruik gemaakt van de fysieke bibliotheekvoorzieningen in dorpen en wijken. Financiering komt voort uit verschillende bronnen, voornamelijk vanuit programmatische gelden c.q. projectsubsidies vanuit de lokale en regionale overheden.

B3 – Landelijke diensten (nationaal beleid, optioneel)

Diensten die vanuit de rijksoverheid via het netwerk van lokale bibliotheekvoorziening worden geleverd, zoals maatschappelijke programma's gericht op kansenongelijkheid en Informatiepunten Digitale Overheid.

Dergelijke dienstverlening is niet (overal) verplicht, maar vergroot de maatschappelijke betekenis van de fysieke bibliotheekvoorziening aanzienlijk. Financiering komt voort uit verschillende bronnen, voornamelijk uit programmatische gelden vanuit de rijksoverheid.

C – Marktgerichte diensten (optioneel)

Het staat bibliotheken vrij om de beschikbare fysieke voorzieningen te benutten voor het leveren van diensten tegen betaling, waarmee eigen inkomsten kunnen worden gegenereerd.

Er wordt wel gebruik gemaakt van de (gesubsidieerde) voorzieningen maar er gaat geen subsidie naar toe.

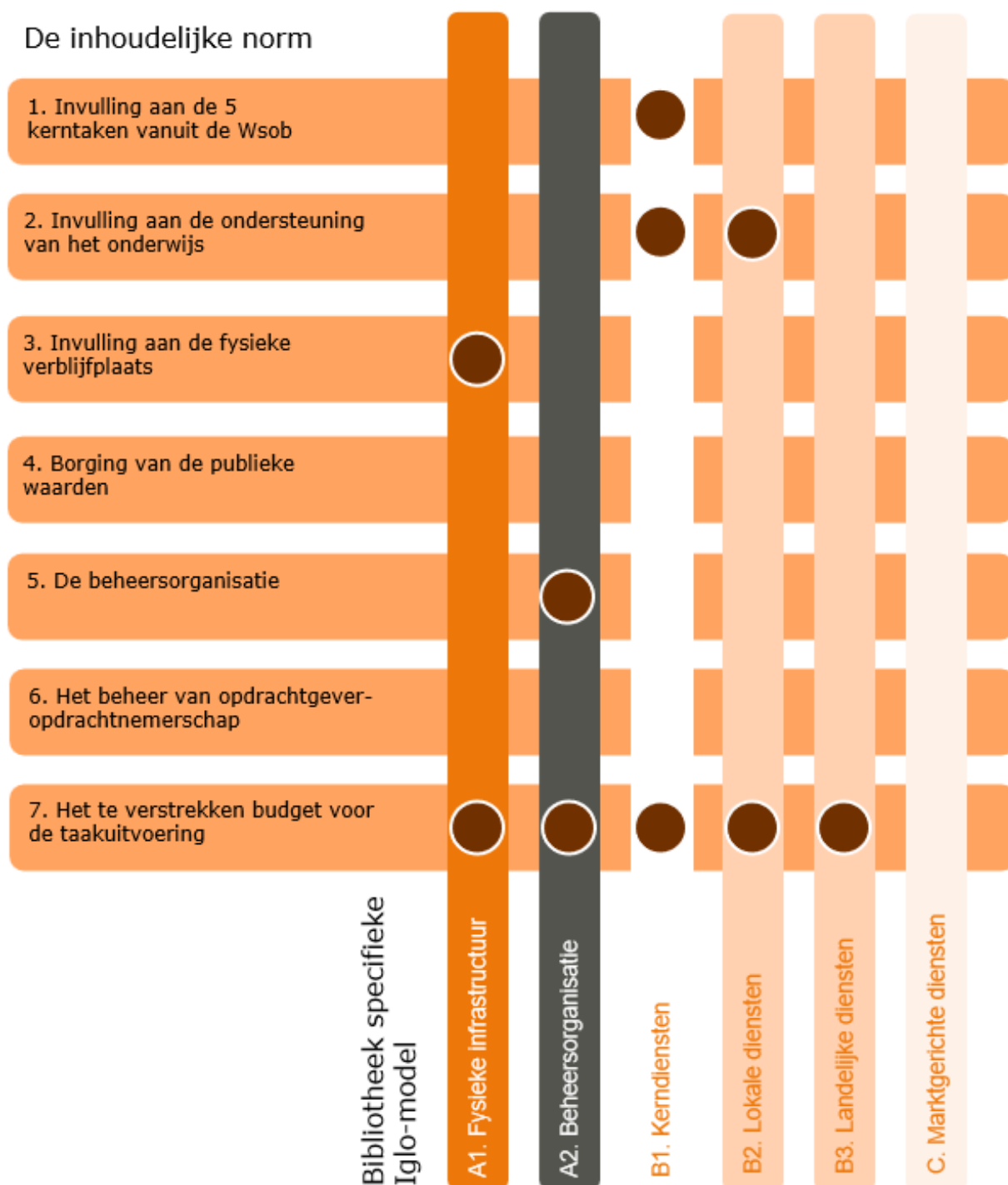
Daarmee leidt het bibliotheek specifieke Iglo-model tot een nadere duiding van de dienstverlening en bedrijfsvoering van een robuuste bibliotheek. Een robuuste bibliotheek:

- beschikt over een volwaardige fysieke infrastructuur (A1) en een stevige beheersorganisatie (A2);
- is structureel in staat tot het leveren van kerndiensten (B1);
- ontvangt de hiervoor benodigde publieke financiering;
- kan zodoende de wettelijke taken vervullen en op termijn aan de wettelijke zorgplicht voldoen;
- en is in de gelegenheid om te voorzien in aanvullende lokale, landelijke en marktgerichte diensten (B2, B3, C).

3. De relatie tussen de inhoudelijke norm en het bibliotheek specifieke Iglo-model

De inhoudelijke norm vanuit het normenkader, zoals beschreven in artikel 3 van het samenwerkingsconvenant, geeft invulling aan de term 'volwaardigheid' van een bibliotheekvoorziening. Door invulling te geven aan het normenkader wordt de volwaardige bibliotheekvoorziening voor alle inwoners toegankelijk en gewaarborgd. Dit sluit aan bij de omschrijving van de robuuste bibliotheek, die toekomstbestendig en maatschappelijk relevant is. In onderstaand figuur wordt de relatie tussen de inhoudelijke norm en de bouwstenen uit het bibliotheek specifieke Iglo-model visueel weergegeven.

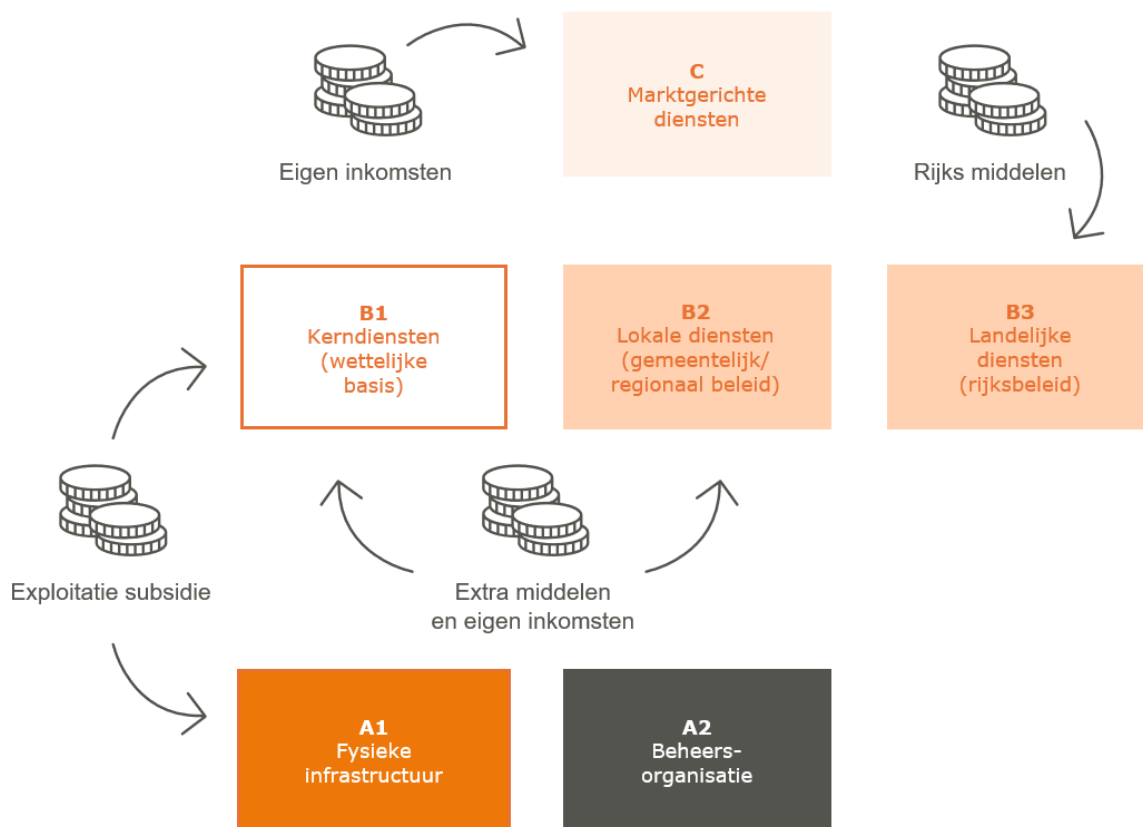
De inhoudelijke norm

4. De relatie tussen de financiële stromen en het bibliotheek specifieke Iglo-model

In het bibliotheek specifieke Iglo-model wordt onderscheid gemaakt tussen drie vormen van baten: 1) exploitatiesubsidie en eventueel extra middelen, 2) rijksmiddelen en 3) eigen inkomsten.

In onderstaand figuur wordt de relatie tussen deze verschillende financiële stromen en de bouwstenen vanuit het bibliotheek specifieke Iglo-model weergegeven.

Financiële stromen binnen het Bibliotheekspecifieke Iglo-model

Bijlage 3: Samenwerken aan een sterk Midden-Brabant

Voor de realisatie van dit samenwerkingsconvenant zijn landelijke ontwikkelingen, zoals de toenemende individualisering, diversiteit en inclusie en digitalisering van de samenleving, als de lokale ontwikkelingen en maatschappelijke opgaven centraal gesteld. Een beschrijving van deze ontwikkelingen leest u in paragraaf 3.1 en 3.2. De maatschappelijke ontwikkelingen en uitdagingen van inwoners uit Midden-Brabant benadrukken het belang van de Bibliotheek en ondersteunen het belang van een fysieke leer- en ontmoetingsplek voor de lokale bevolking. Op welke manier de Bibliotheek Midden-Brabant hieraan bijdraagt, welke impact de Bibliotheek hiermee beoogt te maken en welke ambities hiervoor zijn geformuleerd wordt nader toegelicht in paragraaf 3.4 t/m 3.7

3.1 Ontwikkelingen en maatschappelijke uitdagingen binnen Midden-Brabant

We leven in een snel veranderende samenleving. Dit doet een beroep op de verander- en veerkracht van de inwoners uit onze werkgebieden. De groei en diversiteit van de bevolking leiden tot nieuwe maatschappelijke uitdagingen, zoals toenemende polarisatie, individualisering, eenzaamheid en kansenongelijkheid. Vergrijzing is een doorgaande demografische trend. Mensen worden steeds ouder en het aantal senioren van 75+ groeit naar verwachting de komende jaren. De opgave is om hun leven betekenisvol te laten zijn en eenzaamheid tegen te gaan. Daarnaast zijn mensen geneigd om zich zonder nuance of begrip uit te laten, waardoor de saamhorigheid van de lokale gemeenschap in het gedrang komt. Er is behoefte aan kleine, overzichtelijke sociale netwerken.

De zes gemeenten in het werkgebied van de Bibliotheek Midden-Brabant – Goirle, Hilvarenbeek, Loon op Zand, Oisterwijk, Tilburg en Waalwijk – signaleren naast bovenstaande maatschappelijke ontwikkelingen, een aantal belangrijke vraagstukken. In de aanloop naar de ontwikkeling van dit samenwerkingsconvenant zijn er zowel individuele als gemeenschappelijke gesprekken gevoerd over welke lokale ontwikkelingen binnen het werkgebied er in relatie staan tot het bibliotheekwerk. Dankzij deze intensieve afstemming draagt de Bibliotheek Midden-Brabant bij aan de lokale maatschappelijke ontwikkelingen en agenda van de gemeenten uit het werkgebied.

Gemeenschappelijke thema's die in alle gemeenten terugkomen zijn onder meer de toenemende digitalisering, de noodzaak om te werken aan sociale cohesie en het belang van gelijke kansen. De Bibliotheek Midden-Brabant wordt gezien als een belangrijke partner binnen de gezamenlijke bijdrage aan maatschappelijke vraagstukken zoals laaggeletterdheid, eenzaamheid en digitale vaardigheden. Het belang van lezen en taalvaardigheid wordt dan ook in alle gemeenten onderstreept. De transformatie in het sociaal domein, met een verschuiving van indicatiezorg naar collectieve voorzieningen, vraagt om een actieve rol van de Bibliotheek in het versterken van de sociale basis. De relatie tussen gezondheid en geletterdheid wordt steeds duidelijker. De Bibliotheek levert als betrouwbare, onafhankelijke partner informatie en draagt bij aan het bevorderen van leesvaardigheid. De digitale kloof is een groeiend probleem. De Bibliotheek levert een belangrijke bijdrage aan het verkleinen van deze kloof, door het aanbieden van digitale cursussen en het ondersteunen van inwoners bij het gebruik van digitale diensten.

Deze gemeenschappelijke thema's sluiten aan bij de landelijke maatschappelijke opgaven, zoals beschreven in het landelijk Bibliotheek Convenant (zie paragraaf 2.3). Hiernaast heeft de Bibliotheek Midden-Brabant een eigen signatuur, waarmee de Bibliotheek een belangrijke rol speelt in het bevorderen van democratisch burgerschap. De ambities rondom deze thema's en ontwikkelingen worden nader toegelicht in het beleidsplan.

3.2 De rol van de Bibliotheek Midden-Brabant

De Bibliotheek Midden-Brabant heeft de afgelopen periode meerdere grote transformaties ondergaan. In de periode 2011-2024 stond de vernieuwing van de bibliotheek(vestigingen) centraal. Zoals in paragraaf 2.1.1 beschreven, is er sprake van een ontwikkeling naar een maatschappelijk-educatieve bibliotheek. Vanaf 2015 transformeerde de Bibliotheek Midden-Brabant van klassieke uitleenbibliotheek naar een programmerende bibliotheek. Een plek waar inwoners niet alleen kennis kunnen consumeren via het lenen van boeken, de Bibliotheek is een toegankelijke plek waar inwoners terecht kunnen om op allerlei manieren kennis en verhalen te vinden, creëren en delen. Bibliotheek Midden-Brabant is daarmee allang niet meer alleen een plek waar boeken uitgeleend worden. Inmiddels is de Bibliotheek getransformeerd naar een maatschappelijke, educatieve en programmerende organisatie die bijdraagt aan onder meer opgaven als bevorderen van geletterdheid en leesplezier, digitale inclusie en -burgerschap, het ontwikkelen van basisvaardigheden en blijvende inzetbaarheid. De Bibliotheek is een verbindende plek waarbij ook de functie van (laagdrempelige) ontmoeting toeneemt in de steeds complexer wordende samenleving. Daarom werkt de Bibliotheek Midden-Brabant ook samen met allerlei partners uit de stad en regio. En dichtbij inwoners, zoals op scholen en in wijkcentra. Daarbij draagt de publieke waarde van de Bibliotheek in toenemende mate bij aan maatschappelijke vraagstukken, de opgaven uit het sociaal- en het onderwijsdomein. De Bibliotheek bereikt een breed publiek en dit maakt haar de plek bij uitstek om maatschappelijke thema's lokaal te agenderen en organisaties, community's en mensen hier rond omheen met elkaar te verbinden en samen te laten werken aan oplossingen.

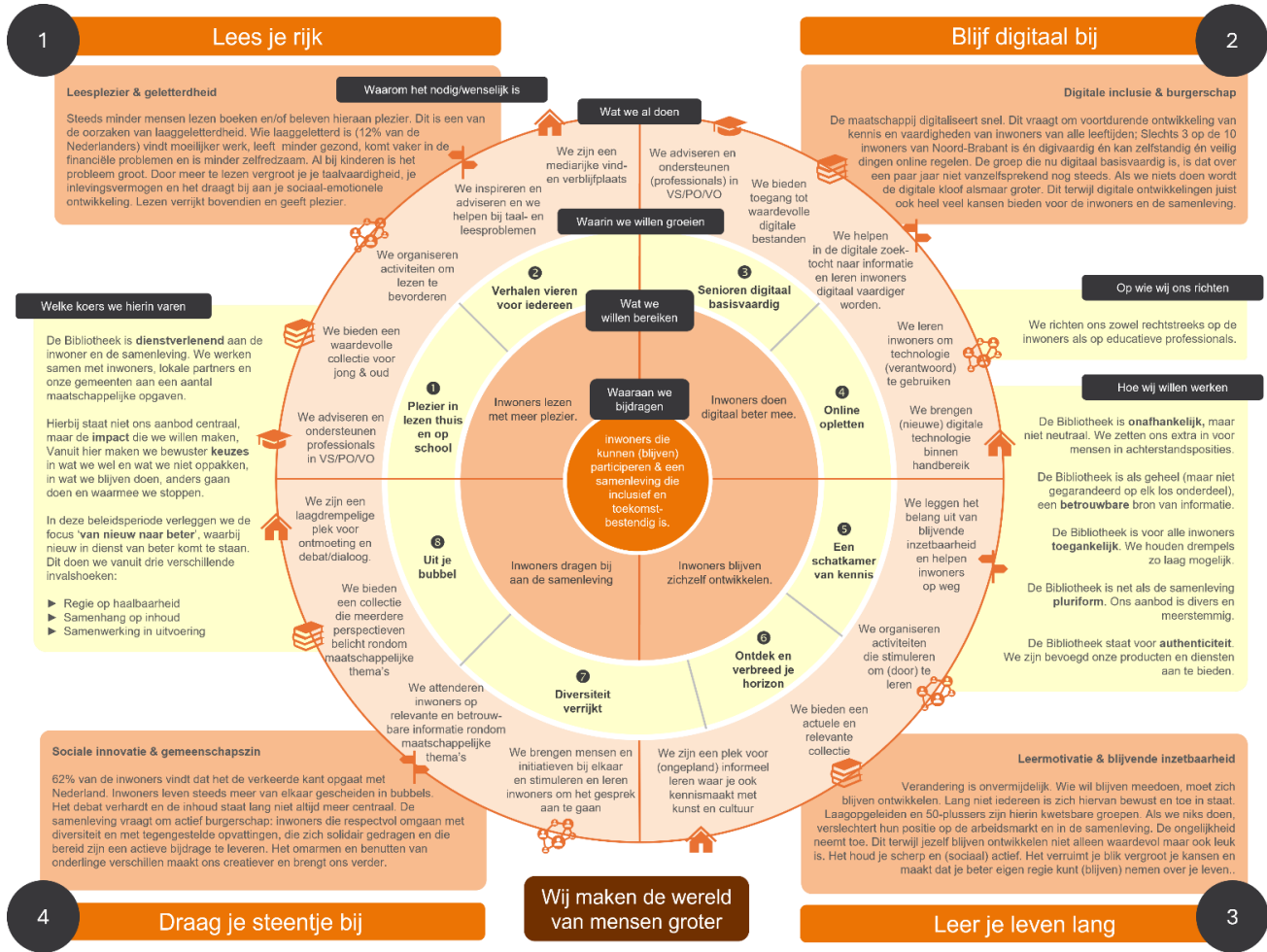
De Bibliotheek Midden-Brabant zet zich in voor een samenleving waar mensen taalvaardig en digitaal vaardig zijn, de weg weten in de informatiemaatschappij, zichzelf kunnen ontwikkelen en in staat zijn om diens creativiteit en innovatief vermogen optimaal te benutten. Een samenleving waar mensen regie voeren over hun leven, begrip hebben voor elkaars denkwijze en in staat zijn een mening te vormen. De Bibliotheek Midden-Brabant agendeert vraagstukken die maatschappelijk relevant zijn, vertaalt deze met de inwoners naar hun eigen omgeving en stimuleert hen lokaal bij te dragen aan oplossingen. Zo geeft de Bibliotheek vorm aan een sterker Midden-Brabant.

3.3 De vijf bouwstenen van de Bibliotheek-Midden Brabant

Alle Midden-Brabanders verdienen de kans zich te ontwikkelen en moeten optimaal kunnen deelnemen aan de maatschappij. Daar hebben ze kennis en verbeeldingskracht voor nodig. De Bibliotheek Midden-Brabant stimuleert en organiseert het creëren, delen en toegankelijk maken van kennis en verhalen. Om ervoor te zorgen dat deze kennis en verhalen de gemeenschap optimaal versterken, vormen een vijftal bouwstenen het fundament voor het bibliotheekwerk:

1. *Collectie*
De Bibliotheek deelt een rijke en dynamische verzameling aan kennis en verhalen.
2. *Programmering*
De Bibliotheek organiseert de uitwisseling en creatie van kennis en verhalen ter versterking van de gemeenschap.
3. *Publieke plek*
De Bibliotheek is de huiskamer van de stad, wijk of dorp.
4. *Informatiefunctie*
De Bibliotheek wijst de weg in de informatiesamenleving.
5. *Educatie*
De Bibliotheek adviseert en doceert in leesplezier en digitale geletterdheid.

3.4 Beleidsplan Bibliotheek Midden-Brabant 2025-2028

Leeswijzer

De Bibliotheek Midden-Brabant werkt aan vier maatschappelijke opgaven (vlakken in de hoeken). Dit doen we nu al in samenwerking op verschillende manieren vanuit onze vijf bouwstenen (buitenste rand cirkel). De komende beleidsperiode willen we, om nog meer impact te maken, extra inzetten op een achttal ambities (gele rand cirkel). Wat we al doen en waarin we willen groeien moet uiteindelijk zorgen voor een aantal effecten (oranje binnenrand cirkel) en bijdragen aan onze twee impactdoelen (hart cirkel). Om dit te realiseren voeren we de komende vier jaar een nieuwe koers (gele vlak links). We handelen daarin naar onze publieke waarden en richten ons daarbij op verschillende doelgroepen (gele vlakken rechts).

Onze bouwstenen:

- Publieke plek
- Informatiefunctie
- Programmering
- Educatie
- Collectie

Bijlage 4: Indexeringsmethodiek

De gevolgde indexeringsmethodiek blijft ongewijzigd. Het subsidiebedrag wordt jaarlijks door de Bibliotheek geïndexeerd op de volgende wijze:

1. De indexering geschiedt op basis van de cijfers die het Centraal Planbureau jaarlijks bekend maakt via het centraal economisch plan.
2. De indexering voor het volgende kalenderjaar wordt voor 35% bepaald door de prognose van de prijs overheidsconsumptie "netto materieel (IMOC)" en voor 65% door de prognose van de prijs overheidsconsumptie "beloning werknemers", zoals neergelegd in het centraal economisch plan.
3. Aan de uitkomst bedoeld bij 2. wordt toegevoegd een herberekening van de indexering van de twee voorgaande jaren, zonder dat over die jaren sprake is van een verrekening.